

अकृत्रिमंअजन्यंअतएवाऽसंहार्यं प्राकृतंस्वभावसिद्धं निरुपस्कृतंगुणाधानमलापकर्षणात्मकसंस्कारहीनं अध्यात्मंआत्मनिदेहेसुकृतंब्रह्मतस्मात्तत्सुकृतमुच्यतइतिश्रुतिप्रसिद्धंप्राप्तःसुखमव्ययमश्रुते यद्वा
अध्यात्मंयथंयःप्राप्तःसोपिध्यानादिक्रमेणाव्ययंसुखमश्रुते यथेपिउपनिषद्रूपेनित्यत्वादकृत्रिमत्वमसंहार्यत्वंच प्राकृतंवाक्यार्थमर्यादात्वरसतोऽर्थप्रत्यायकं निरुपस्कृतंद्वैतिनामिवहठानाकृष्टार्थं एतेनपरो
क्षज्ञानस्यापिपुण्यद्विहेतुतयाक्रममुक्त्यर्थत्वमुक्तं तथाचस्मृतिः दिनेदिनेतुवेदांतश्रवणाद्वक्तिसंयुतात् गुरुशुश्रूषयालब्धात्कच्छाशीतिफलंलभेदिति ॥ १६ ॥ नकेवलंशास्त्रीयज्ञानमात्रान्मुक्तिःकिंतुसा
धमांतरापेक्षाप्यस्तीत्याह निष्प्रचारमिति अन्यथामनोनिरोधाभावे नशक्याप्राप्नुमितिशेषः ॥ १७ ॥ येनब्रह्मणा ॥ १८ ॥ संगुप्तानिप्रमादात्सम्यक्क्रक्षितानिद्वाराणिइंद्रियाणिअपिधायनिरुध्यविचिंतय
न्ध्यायन् ॥ १९ ॥ अन्वेतिवर्धते ॥ २० ॥ अविशेषाणीति विशेषाविशेषलिङ्गमात्रालिङ्गानिगुणपर्वाणीतियोगोक्तेषुगुणावयवेषु विशेषाःस्थूलपृथिव्यादयएकादशेंद्रियाणिच अविशेषःपंचतन्मात्राणि

अकृत्रिममसंहार्यंप्राकृतंनिरुपस्कृतं ॥ अध्यात्मंसुकृतंप्राप्तःसुखमव्ययमश्रुते ॥ १६ ॥ निष्प्रचारंमनःकृत्वाप्रतिष्ठाप्यचसर्वशः ॥ यामयंलभतेतुष्टिसानश
क्यात्मनोन्यथा ॥ १७ ॥ येनतृप्यत्यभुंजानोयेनतृप्यत्यवित्तवान् ॥ येनास्त्रेहोबलंधत्तेयस्तंवेदसवेदवित् ॥ १८ ॥ संगुप्तान्यात्मनोद्वाराण्यपिधायविचिंतयन् ॥ यो
त्यास्तेब्राह्मणःशिष्टःसआत्मरतिरुच्यते ॥ १९ ॥ समाहितंपरेतत्त्वेक्षीणकाममवस्थितं ॥ सर्वतःसुखमन्वेतिवपुश्चांद्रमसंयथा ॥ २० ॥ अविशेषाणिभूतानि
गुणांश्चजहतोमुनेः ॥ सुखेनापोत्यतेदुःखंभास्करेणतमोयथा ॥ २१ ॥ तमतिक्रांतकर्माणमतिक्रांतगुणक्षयं ॥ ब्राह्मणंविषयाश्लिष्टंजरामृत्यूनविंदतः ॥
॥ २२ ॥ सयदासर्वतोमुक्तःसमःपर्यवतिष्ठते ॥ इंद्रियाणींद्रियार्थांश्चशरीरस्थोतिवर्तते ॥ २३ ॥ कारणंपरमंप्राप्यअतिक्रांतस्यकार्यतां ॥ पुनरावर्तनंनास्तिसं
प्राप्तस्यपरंपदं ॥ २४ ॥ इतिश्रीमहाभारतेशांतिपर्वणिमोक्षधर्मपर्वणिशुकानुप्रश्नेएकपंचाशदधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २५१ ॥ ॥ ६३ ॥

व्यासउवाच द्वंद्वानिमोक्षजिज्ञासुरर्थधर्मावनुष्ठितः ॥ वक्त्रागुणवताशिष्यःश्राव्यःपूर्वमिदंमहत् ॥ १ ॥

बुद्धिश्च लिङ्गमात्रंमहत्तत्त्वं अलिङ्गप्रधानं तत्रपूर्वपूर्वत्यागेनउत्तरमुत्तरंप्रतिपद्यमानोयोगीगुणानपित्यजति तत्राविशेषाणिभूतानीतिपंचतन्मात्राणिगुणाइतिमहदव्यक्तंचजहतोमुनेःत्यजतामुनिनादुःखंसं
साराख्यंअपोह्यते सविशेषाणीतिपाठेभूतशब्देनपंचतन्मात्राण्येवस्वकार्यस्थूलभूतसहितानीत्यर्थः ॥ २१ ॥ अतिक्रांतंबाधितंगुणक्षयंगुणैश्वर्येनतं विषयैरश्लिष्टं ॥ २२ ॥ मुक्तोविरक्तः समःरागद्वेषशू
न्यः पर्यवतिष्ठतेस्थिरोभवति शरीरस्थोजीबन्नेवसर्वार्थानतिक्रम्यवर्तते ॥ २३ ॥ परमंकारणंनिर्गुणंब्रह्म कार्यतांअव्यक्ततां ॥ २४ ॥ इतिशांतिपर्वणिमोक्षधर्मपर्वणिने.भा.एकपंचाशदधिकद्विशतत
मोऽध्यायः ॥ २५१ ॥ ॥ ६३ ॥ ॥ ६३ ॥ ॥ ६३ ॥ विस्तरेणोक्तमध्यात्मंसुखसंप्रहार्यसंक्षिपति द्वंद्वानीत्यादिनाध्यायेन द्वंद्वानिमानापमानादीनि अर्थधर्मौचाधिष्ठितोपिपु
रुषोयदिमोक्षार्थीस्यात्तर्हि सइदंमहदध्यात्मंश्राव्यः ॥ १ ॥